Utlåtande FsUU 1/2019 rd– B 3/2019 rd

Försvarsutskottet

Regeringens årsberättelse 2018

Till revisionsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens årsberättelse 2018 (B 3/2019 rd): Ärendet har remitterats till försvarsutskottet för utlåtande till revisionsutskottet. Tidsfrist: 27.09.2019.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- enhetschef, brigadgeneral Antti Lehtisalo, försvarsministeriet
- konsultativ tjänsteman Timo Rivinoja, försvarsministeriet
- planeringschef, brigadgeneral Vesa Virtanen, Huvudstaben.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Det konstateras i regeringens årsberättelse för 2018 att förändringarna i den militära omvärlden ställer ökande krav på Finlands försvarsförmåga. Enligt berättelsen kräver försvaret av Finland en till omvärlden anpassad helhet av mark-, sjö- och luftförsvar, gemensamma prestationskapaciteter som stöder dem och förmåga att ta emot och lämna internationellt stöd och bistånd. Försvarsförmågan har upprätthållits och utvecklats långsiktigt utifrån regeringsprogrammet och statsrådets försvarspolitiska redogörelse (SRR 3/2017 rd — RSk 23/2017 rd).

Utskottet konstaterar att det i redogörelsen ingår riktlinjer för hur Finlands försvarsförmåga ska upprätthållas, utvecklas och användas på medellång sikt, alltså inom en period på 8—12 år. Enligt de sakkunniga som utskottet hört ska genomförandet av de här riktlinjerna garantera att försvarsförmågan svarar mot de krav som omvärlden ställer. Inom underhållet och utvecklingen av försvaret under redogörelseperioden prioriteras samtliga försvarsgrenars beredskap, ersättande av kapaciteter som tas ur drift samt spaning, cyberförsvar och fjärrpåverkan.

Försvarsministeriets verksamhetsområde — resultat

I årsberättelsen utvärderas hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts. Följande funktioner fick betyget god: en försvarspolitik som främjar Finlands intressen, tryggande av ett säkert samhälle genom myndighetssamarbete och stärkande av den internationella säkerheten. Däremot fick delområdet förebyggande militär försvarsförmåga endast nöjaktigt betyg, det vill säga samma som år 2017.

Det centrala bedömningskriteriet för stärkandet av den internationella säkerheten var enligt uppgift hur försvarsmakten lyckats i verkställandet av de militära krishanteringsinsatser som statsledningen fattat beslut om. Utskottet konstaterar att Finlands samlade insats inom militär krishantering är tämligen blygsam, med ett totalt antal fredsbevarare på mindre än 400. Utskottet omfattar likväl bedömningen att försvarsmakten klarat genomförandet av insatserna väl.

Enligt utredning förklaras betyget nöjaktig med att vår säkerhetspolitiska miljö har förändrats och att försvarssystemet ställts inför interna utmaningar. Exempelvis har försvarsmakten tvingats satsa ansenliga summor på beredskapsfrågor. Arbetet med beredskapen har också krävt en hel del personella resurser. Utskottet påpekar att också materiell beredskap är av stor vikt för den förebyggande försvarsförmågan. Det är enligt utskottet synnerligen viktigt att också armén kan utvecklas balanserat i ett läge där försvarsmaktens resurser för materielupphandling på 2020-talet i stor utsträckning kommer att gå till projekt inom marinen och flygvapnet.

Utöver att utvecklingen av de tre försvarsgrenarna måste ske balanserat, måste det enligt utskottet säkerställas att försvarsmakten har en korrekt dimensionerad personalstyrka som svarar mot att uppgiftsfältet breddats betydligt under senare år. Flexibilitetskraven på personalen är redan nu höga till följd av de ökade uppgifterna och kraven med avseende på beredskapen, bevärings- och reservistutbildningen som kvalitativt och kvantitativt ska vara tillräcklig, de nya uppgifterna inom cyberförsvar och militär underrättelseverksamhet samt det omfattande internationella samarbetet. Regeringsprogrammet säger att försvarsmaktens personal ska utökas med cirka 100 personer under regeringsperioden, samtidigt som särskild vikt läggs vid att personalen ska orka i arbetet. Med tanke på det fortsatta arbetet ser utskottet det som viktigt att det i den försvarspolitiska redogörelsen klargörs vilken personalvolym som krävs för att försvarsmakten ska kunna fullgöra sina uppgifter.

Riksdagens uttalanden och ställningstaganden

Statsrådets försvarspolitiska redogörelse

I försvarsutskottets betänkande om försvarsredogörelsen (FsUB 4/2017 rd) ingår ett uttalande om att en parlamentarisk uppföljning som omfattar alla riksdagspartier ska ordnas också vid beredningen av framtida redogörelser om säkerhet. Utskottet ser det som mycket viktigt att kopplingen mellan den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen, redogörelsen för den inre säkerheten och den försvarspolitiska redogörelsen säkerställs. Uttalandet bör stå kvar tills den parlamentariska uppföljningen har inletts.

Ekonomiska förmåner för värnpliktiga

I ett uttalande om värnpliktslagen (FsUB 1/2007 rd) förutsatte riksdagen att regeringen vidtar åtgärder för att beväringstjänstgöring ska beaktas i pensionen och hemförlovningspenning betalas till dem som hemförlovas. Vidare förutsatte riksdagen att de ekonomiska förmånerna för värnpliktiga förbättras ytterligare.

Utskottet noterar att de ekonomiska förmånerna till värnpliktiga, till exempel dagpenningarna, har höjts de senaste åren. Däremot har planerna på att återinföra hemförlovningspenningen eller att beakta beväringstjänstgöringen i pensionen inte avancerat. Beslut om detta ska fattas inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Utskottet anser att utvecklingen av värnpliktssystemet är ett fundamentalt element i vårt försvar. En realisering av de nämnda åtgärderna skulle konkret visa på ett stabilt samhällsstöd för att bevara och utveckla systemet med värnplikt. Uttalandet bör stå kvar.

Avvärjande av modellflygplan och obemannade luftfartyg

Riksdagen har förutsatt (FsUB 1/2018 rd) att försvarsministeriet och inrikesministeriet före utgången av 2019 lämnar en rapport till försvarsutskottet om hur arbetsfördelningen mellan försvarsmakten och polisen på allmän plats har fungerat när det gäller att bekämpa modellflygplan och obemannade luftfartyg. Försvarsutskottet konstaterar att en sådan utredning ännu inte har lämnats, så uttalande bör stå kvar.

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om beaktandet av den nationella säkerheten i områdesanvändningen och i fastighetsinnehav

Riksdagen har förutsatt (FsUB 6/2018 rd) att försvarsministeriet före utgången av 2021 lämnar försvarsutskottet en rapport om hur de nya bestämmelserna fungerar med beaktande av den nationella säkerheten i områdesanvändningen och i fastighetsinnehav. Uttalandet bör stå kvar tills rapporten har lämnats.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Försvarsutskottet föreslår

att revisionsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande FsUU 1/2019 rd

Helsingfors 24.9.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Ilkka Kanerva saml
vice ordförande Jari Ronkainen saf
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Timo Heinonen saml
medlem Hanna Holopainen gröna
medlem Mika Kari sd
medlem Pasi Kivisaari cent
medlem Jukka Kopra saml
medlem Markus Mustajärvi vänst
medlem Juha Mäenpää saf
medlem Veijo Niemi saf
medlem Erkki Tuomioja sd.

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.